

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1953 — Anv XXXVIII

BARCELONA 2 DE JUNY DE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims — Atrassats: 20

LA FALDILLA

—La modista me l'anava escursant, escursant... Jo que he pensat: què diantre!... tant se val que'm posi el vestit de quan treballava al «Liceo».

CRÒNICA

LA ROSETA DE ISCARIOT

En un llibre famós a França, *L'Avant Guerre*, d'en Lleó Daudet, se conta l'afabilitat extremada que els governs francesos tingueren pels alemanys. El símil clàssic de la serp aniuada en el propi sí se realitzava, en el temps i en l'espai, amb una persistència deplorable. Pels «boches», per a la francmasoneria de l'espionatge, eren els Consells dels grans sindicats, els honors mundans, les deferències oficials, sobre tot. I en và clamava en Daudet, com un Isaías de la França, contra aquelles pràctiques israelites d'oferir acatament i honors sumptuaris al enemic.

En Daudet hauria presenciada, el diumenge passat, davant de Mr. Poincaré, Director d'Ensenyança superior, i de Mr. Brousse, diputat francès, un pintoresc capítol de *Avant Guerre*. Amb ocasió de l'entrega dels llibres resum de la Ciència francesa, present que feu primer a Sant Francesc, i ara fa a Barcelona, el govern de la República, unes condecoracions foren otorgades. Conforme monsieur Brousse, l'admirat i l'admirable, anava llençant els noms dels agraciats, una violenta estranyesa s'anava produint en l'auditori, perquè molts d'aquells noms no eren els dels amics fervorosos de França, que formen una ideal llegió estrangera, sinó d'escarnidors, de vexadors, d'Iscriots, àdhuc, de la França. Eren els dels senyors Bofill i Matas, Frederic Clascar, Jordi Rubió, Francesc Martorell, Eugeni d'Ors, Esteve Terradas, germanòfils. I alguns d'ells, no pas platònics teoritzadors que's limiten a preconitzar en el recolliment amical la fatalitat d'una hegemonia política i intel·lectual d'Alemanya i la victòria inexquívica de les seves armes, sinó evangelistes fervorosos de la germanització. Firmà el doctor Terradas el manifest germanòfil dels germanòfils castellans, i el senyor Ors, francès més que francòfil, descobrí el dia 2 d'agost que l'esperit del món anava en dirigible, i creient que faria de profeta original davant la compacta majoria francòfila, proclamà, entre injurioses a França, la fatalitat de la victòria alemanya. Germania era a França, lo que Guillem a Napoleó. La Vida que en el vuitcents s'havia enamorat de la França, en el noucents s'havia arrelat a Alemanya. La Llibertat ens tornava a venir del Septentrió...

Jo ignoro, senyors Daudet, Hervé, Humbert, Tery,

Gohier, etc., escriptors que monteu la guardia contra les ineptituds oficials, si és possible establir una prohibició de tot contacte mercantil amb l'enemic, baix condemnes severíssimes, i absoldre i glorificar als agents voluntaris de Alemanya. Es una política que desarma, i tendeix a aprofitar les vanitats — se diu — però, si els soldats que sagnen pregunten pels mèrits i serveis de alguns dels condecorats ¿còm els hi respondreu que quan queien a Charleroi, i a Mons i a Virtois i a Longwy, aquests, els nous oficials d'Academia, cridaven i escrivien: «Avença, Guillem, avença!»? ¿Còm se dirà a qui interrogui sobre la consternació que sentiren davant del sacrilegi de Reims, que aleshores contra la barbarie alemanya, redressaren la visió dels senegalesos? ¿Què objectar als que demandin per les seves ires doloroses, davant de les hecatombes marines, si l'Ors intentà excusar la mort d'en Granados, i algú, com el senyor Bofill i Matas, se negà en el Consistori a que el Municipi enviés a Lyon la seva representació, a la festa panegírica d'en Granados?

¿El protocol? ¿Però és que el protocol obliga més que la consciència i el propi honor de la França? Si algú, amb instint judaïc, s'interposà entre l'Institut i França, el decor de França i el de l'Institut imposaven que fos substituït l'intermediari sense escrúpols. I si l'Institut per poruga despreocupació, i França per un afany de proselitisme, no gosaven imposar una correcció a l'indelicat manefla, prous medis dona l'enginy per a indicar que quan no s'és persona grata no's pot actuar de chambelán.

Si algú opina contràriament ¿per a què, senyors Daudet, Hervé, Humbert, Tery, Gohier, etc., per a què els comitès de propaganda i aquesta nostra guerra civil, si quan França ens ve a visitar, s'entreté en honorar an els que, en nom d'ella, nosaltres combatíem i nosaltres denigravem? ¿Per a què—escolteu això, monsieur Daudet,— persistir en la nostra acció de reivindicacions franceses, si solemniament en presència de Mr. Poincaré i d'un diputat francès, Mr. Brousse — del qual mai elogiarem prou l'acció persistent i habil·líssima, el puríssim patriotisme, i el seu amor a la nostra terra, tan intens que ens fa tenir-lo com a diputat oficiós de Catalunya—no's premia l'esforç d'en Santiago Rusiñol, per exemple, sinó el de qui li llençà al rostre l'insult malànima de que si estimava la França, si servia a la França, era per a poder penjar algún quadre — jell, en Rusiñol! — al Luxemburg? Es clar que el senyor Ors queda convertit en un senegalès honorari, emperò en aquestes ocasions preferim la bel·ligerancia al tractament de negre distingit.

Lamentable, molt lamentable lo ocorregut, però ningú percibeixi el temor d'una deserció o d'una minva d'entusiasme nostre. La França està per damunt de totes les anècdotes desagradables. Amb la França sempre, malgrat els seus errors, malgrat les seves injustícies.

MARIUS AGUILAR

NEUTRALITAT BBN ENTESA

—Si és servit?

—Gracies, Suárez; t'has guanyat la Creu de Ferro

Del Jardí dels humoristes

EL SECRET MILITAR

La senyora Filomena havia rebut dues cartes del seu fill, que's trobava greument ferit, a l'ambulancia de Chartres. En totes dues li deia que procurés anar-lo a veure, que volia ésser cuidat per sa bona mare, però que sobre tot guardés sempre i amb tot-hom el secret militar, que no digués a ningú on se trobava, puix això era fer traïdoria a la patria segons els quefes li havien assegurat repetidament.

La bona dona, sense dir res a cap veïna, feu el farcelllet i se n'anà a l'estació.

—Dispenseu—digué al primer camàlic que li sortí al pas.—Me sabrieu dir si ja ha sortit el tren?

—Quin tren?—preguntà l'home malhumorat.

La senyora Filomena, que volia guardar el secret, tal com el seu fill li deia, es torbà un xic:

—Ai, ai, el tren!... El que ara ha de sortir.

—Doncs, si ha de sortir, com voleu que hagi sortit?

La pobre mare se'n va a la finestreta del despatx de bitllets:

—Vol fer el favor de donar-me un bitllet?

—Un bitllet per a on?

—De tercera.

—Pero... per a on té d'ésser aqueix bitllet?

—Per al tren... Per aquest tren que marxa.

—Be, però, si no'm dieu per a on?...

—Vostè digui'm quant val, i jo li pagaré lo que sigui.

—No sigueu pesada. M'havau de dir on voleu anar.

—Ah, no!... Jo vaig allà on me sembla, i no n'haig de donar compte a ningú.

—Però, dona...

—No n'ha de fer res, vostè, d'allà on vaig. Vinga un bitllet, què tants romanços!

—Està bé, dones, Retiri's de la *ventanilla*, i el bitllet ja me'l demanarà quan sàpiga on va.

Darrera de la senyora Filomena s'havia fet una qua de gent que s'impacientava i començava a protestar iradament. Tot-hom li passà al davant, i la bona dona, perdent la tandà, s'assegué en un recó tota plorosa però ferma en no volguer revelar el seu lloc de destí.

Per fi es repensà i, al veure que anaven a tancar la *taquilla*, s'apropà altre cop.

—Vaja!—digué l'empleat.—A l'últim us determineu?... Per on el voleu el bitllet?

—Sant cristià!... No sigui curios. Vaig a veure el meu fill, que és soldat. Vostè ja sab que la consigna està en guardar el secret, jo soc una bona patriota i no ho vui dir on vaig.

—Doncs si no ho dieu, no anireu a veure el vostre fill.

—Mal cor, més que mal cor!... Com se veu que vostè no n'hi té cap a la guerra!... Dongui'm el bitllet.

—Vos el donaré aixís que'm digueu on aneu.

—Ah, sí?... Es a dir que si no li dic no me'l donarà?

—No, senyora.

En aquell moment se sent tocar la campana anunciant que el tren està a punt de sortir.

L'empleat va per tancar la finestra.

—No, no tanqui — fa la senyora Filomena, tota esverada.

—Digueu, doncs.—On aneu?

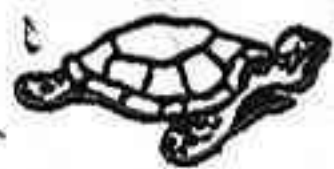
—Vaig a Caen.

—Gracies a Déu! Bé us ha costat prou!... Teniu, un bitllet per Caen. I no'l perdeu, que us el demanaran.

La pobra dona agafa el bitllet i se'n va corrent cap al vagó, tot pensant:

—Ara ja'l tinc!... Que'm vingui al darrera!... Ell se creu que vaig a Caen, i poc sab l'infeliç que on vaig és a la banda contraria!...

R. DE MORANGE

Un nou subscriptor del *Brusi*

En la solemne sessió, on se constituí el Congrés de diputats espanyols i catalans, tots els diputats anaven de frac. Excepcions d'aquesta regla eren els senyors Pau Iglesias, Moreno i Azatti (el carbonari valencià), que anaven d'americana, i don Alexandre Lerroux i Garcia el qual se presentà embolicat amb una levita.

Nosaltres que posem sobre el nostre cap el «Sartus Resartus» o «Filosofia del vestit», seguint el mètode del digne professor que escrigué o dictà la cèlebre obra, volem parlar avui del significat de la levita lerrouxista.

Nosaltres no creiem ni podem creure mai que l'hàbit no faci al frare, no; nosaltres creiem que sí que'l fa, per activa i per passiva. Es a dir: a) L'hàbit el frare. b) El frare fa l'hàbit o el tria. c) Tots dos se compenetren, venint a ésser el vestit una nova pell del seu propietari.

Molt se podria parlar dels qui porten el vestit brut i la camisa neta i dels que porten el vestit net i la samarreta de tres mesos, com dels que tot ho porten net i els que tot ho duen brut però ara lo que ens interessa és la levita de capdill.

Quan don Alexandre començà a vestir-se se vestia

—Que què en faràn, de les medalles franceses, els nostres germanòfils?... Les enviaràn a Alemanya, allà les fondran i en faràn bales «dum-dum».

com tothom, bolquers, davantalets, qualche marinera, vestit de primera comunió amb llaç i tot, etc. etc. fins a arribar a vestir-se de sorge i a col·locar se els galons de sergent a les mànigues. Vestit així fou com aprenqué a manar els homes perquè sí, costum que encara li dura.

Després feu de periodista perseguit i s'habillà amb una americana ample, uns pantalons amb genolleres, unes sabataces, i sinó duia la camisa de sis dies és perquè s'ha de confessar que de net sempre hi ha anat al menys de roba. Vingué aquí a redimir-nos i com que per fer l'àcrata-republicà sobra el coll planxat, se'l tregué i en son lloc s'anuà un mocadoret vermell que feia molta tropa; en aquella època també anava sense ermilla.

No tenint-ne prou amb els que havien acudit al mocadoret vermell, volgué conquerir als de les classes passives, administratives, etc. i se col·locà una cinta amb la bandera espanyola en el berret. No li fallà tampoc el nou mirallet de caçar aloses.

Volgué fer un banc i se disfregà de senyor amb automòbil.

No seguim més. Per què s'ha presentat de levita? Es que don Alexandre vol canviar-se el nom. Ja no's dirà més don Alexandre se dirà senyor Esteve i actuarà com a tal. De moment ja s'ha suscrit al *Brusi*, s'ha posat la levita i ha encarregat les ulleres negres.

No és tan brillant com el fer d'Emperador però és més segur i més ajustat an aquella bucòlica de «El alma en los labios».

La sala predestinada

Mentres en Brousse va llegint, a l'«Institut d'Estudis Catalans», i en mig d'un silenci plé de curiositat solemne, la llista dels condecorats pel govern francès, no podent dir els llavis la sorpresa que causen, els ulls recullen, de cara a cara, un astorament ben comprensible. Entre

aquells noms, figuren els dels nostres comptadíssims intel·lectuals germanòfils. I la llista va creixent, creixent, menaçadora.

—Don Jaume Bofill i Matas.

—Germanòfil.

—Don Esteve Terrada.

—Germanòfil.

—Mossèn Clascar.

—Germanòfil.

—Don Francesc Martorell.

—Germanòfil...

—Don Eugeni Ors.

—Com?

—Don Eugeni Ors.

—Germanòfil

Dónen ganes d'avançar fins on seuen, i arrencar-los-hi les rosetes; però l'amic que a cau d'orella ens va recitant les filiacions, somriu, políticament:

—Aquesta sala està destinada a presenciar coses grosses. Aquesta sala ha vist la condemna d'en Rull i l'absolució d'en *Xenius*.

La llista futura

En les tertulies francòfiles, se discuteix, la nit del diumenge, amb veremundia, l'afer de les condecoracions. En una d'elles, s'anuncien els propòsits expressats per Mr. Brousse — el senyor Brus, que diu *El Noticiero*—de que una nova proposta serà feta.

Un diu les paraules textuais de Mr. Brousse:

—Ja veuràn, aquesta vegada les condecoracions no més eren que pels savis.

Els que siguin condecorats en la proposta de consolació, ja sabem que no seràn savis, precisament. Però no tothom ha estat condecorat per la seva saviduria. El senyor Martorell i el senyor Farrán i Mayoral, se diu que ho han estat per haver tret amb tota cura la pols dels llibres oferts per França.

No s'ha pogut condecorar al camàlic que'ls va conduir a l'«Institut», perquè, amb les presses, no deixà el seu nom al senyor secretari.

La neutralitat

Ens permetrà, el senyor governador, recollir una frase que escoltaren els reporters que sostenen amb ell els apacibles diàlegs de l'informació cotidiana? Tal volta no li plagui, com no ens ha plagut a nosaltres. Es enginy castellà...

El senyor governador sospengué la rúa, menaçà amb suspendre el *match* Jhonson-Cravan, ha sos-

PREDESTINACIÓ

—Cuando niño, ya me lo ijeron: tú subirás!

pès la conferència d'en Díaz Retg i ha estat a punt de fer lo mateix amb les sessions de la Cambra Cinematogràfica francesa.

Un funcionari del Govern Civil, comentant amb els periodistes aquest immoderat afany de suspendre-ho tot, tocant a la gent en lo més viu, pregant reserva i amb vèu molt baixa els hi digué:

—An aquí ja li diem el governador suspensori.

Tirades

Han tornat de Madrid aquells *sportmen* nostres, que tenen, com la «Lliga Regionalista», una cama a Madrid i una altra a Barcelona. Sembla que uns dels moments madrilenys que més els hi ha plagut, han estat les hores del tir de colom—del tir de colomí, que diu *La Veu*.— Allò seguia essent una cort de pompositats tradicionals, a les quals no arribarien mai les nostres elegancies dominicals del passeig de Gracia.

Sembla que una altíssima personalitat se presentà el primer dia portant la bandera espanyola en la cinta del berret. A l'endemà, l'altíssima personalitat, s'havia posat la bandera espanyola, a més del berret, a la corbata.

L'A..., espectador, té una frase, que no poden comprendre immediatament a Madrid, que és de ciutat amb port i vaixells pintats amb la bandera espanyola per a estalviar-se torpedeigs.

—Aquest xicot, cada dia té més por dels submarins.

La mateixa alta personalitat seguia tirant, incansable. En Mumbrú, se'l mirava embadalit, quan l'A... i demés amics, l'advertiren que si es posava massa aprop, el convidarien a tirar. En Mumbrú, desdenyà l'advertència i va seguir badant al costat de l'escopeta de l'alta personalitat.

—Mira, Mumbrú, que't farà tirar.

En Mumbrú, continuà en les seves admiracions, fins que va veure baixar fins ell una escopeta i escoltà una vèu que li deia:

—*Tire V. un poco.*

En Mumbrú no sabia que fer.

—*Es que, es que, yo no sé tirar.*

—*Es muy fácil; ande...*

En Mumbrú, agafa l'escopeta, apunta, i diu:

—*¿Qué ojo se cierra? ¿El izquierdo o el derecho?*

L'alta personalitat, se posa a riure i democràticament respòn:

—*El del c...!*

La granota ubriaga

Va nèixer petita com una marieta; però, en comptes d'ésser vermella amb el ventre negre, era verda amb la panxa groga i d'una pell com la pell de gallina.

Petita com era, el séu còs, delicat i perfecte, semblava fet de temptacions, i enamorava veure-li aquelles manetes sempre enguantades, i encantaven els séus saltiro-nets, i les seves mirades tenien una gracia sols comparable

amb la de sa faç quan obría la boca per a provar de fer racl! racl! racl!, com els angelets fills nostres, fan ba! ba! ba!

Per a les granotes, els mesos són anys, i així, encara no'n tenia sis, que ja es fregava per l'herba per a que les granulacions del ventre desapareguessin i el color verd de l'esquena se li tornés més semblant a una esmeragda animada.

El lloc on nasqué venia a ésser el paradís terrenal (no sabem si en gasten d'altre) de les granotes. Primer, hi havien uns grans pins; després, uns sàlzers alterosos i unes albes carregades d'aquelles *fulles d'acer que'l vent eriça*. Això, com a besties grosses; com a de mitjana creixença, un exèrcit de ginesteres florides, de joncs i de tota mena de mates i brolles. Finalment, com a animalets petits, un munt d'herbetes i floretes tant flairoses i ben colorides, que ni les de Sant Francesc podrien fer-les-hi vores.

En aquest paradís de nostra heroïna, naturalment que no hi mancava l'aigua. Hi havia una font més cantadora que la Barrientos; hi havia un safareig que recollia les llàgrimes de la font, i un regueró alletat per lo que del safareig sobreixia, el qual regueró servia per a fer fang i les delícies de les herbetes, les floretes i les granotetes petites. També era lloc d'estiueig per als mosquits i aquelles bestioles que semblen hidroplans i llisquen com si es tornessin ximples per sobre l'aigua; àdhuc, de vegades, hi baixaven a beure els gràcils conillets, ben vigilats per les conilles respectables. I, sobre de tot, un cel blau, amb núvols cotonosos i un sol ardent com una brasa i lluminós com els ulls d'una senyora el nom de la qual sé i me'l guardo.

Figureu-vos si en viuria de felicitat la nostra granoteta entre meravelles tals. Un dia, del regueró, pujà al safareig i nedà an ell; un altre, s'atreu a pendre una dutxa sota la font, després feu llargues excursions per entre flors i herbes i mates. No s'atreu a pujar als arbres, perquè era massa petita i no tenia ungles i un dia vegé com un noi, que anava a cercar nius, queia i s'obria la testa.

Tot bé, fins ara; però vingué l'estiu i la font, o acabà les llàgrimes, o morta de set se les bevia ella mateixa, i el regueró no correu i s'assecaren flors i herbetes; en el safareig hi havia encara una miqueta d'aigua, però tant plena de fulles i de pols i de broces, que no podia ni viure's hi. A més hi anaren a parar unes salamandres.

La granoteta vegé arribat el dia en que, despedida del paradís, tindria de guanyar-se el benestar amb la suor. Fa riure una granota suant, però és veritat, i suant d'angunia, que és pitjor.

Què faràs, què no faràs?... Decidí finalment abandonar aquelles terres, abans de promissió i actualment desolades i abrusades pels raigs del sol.

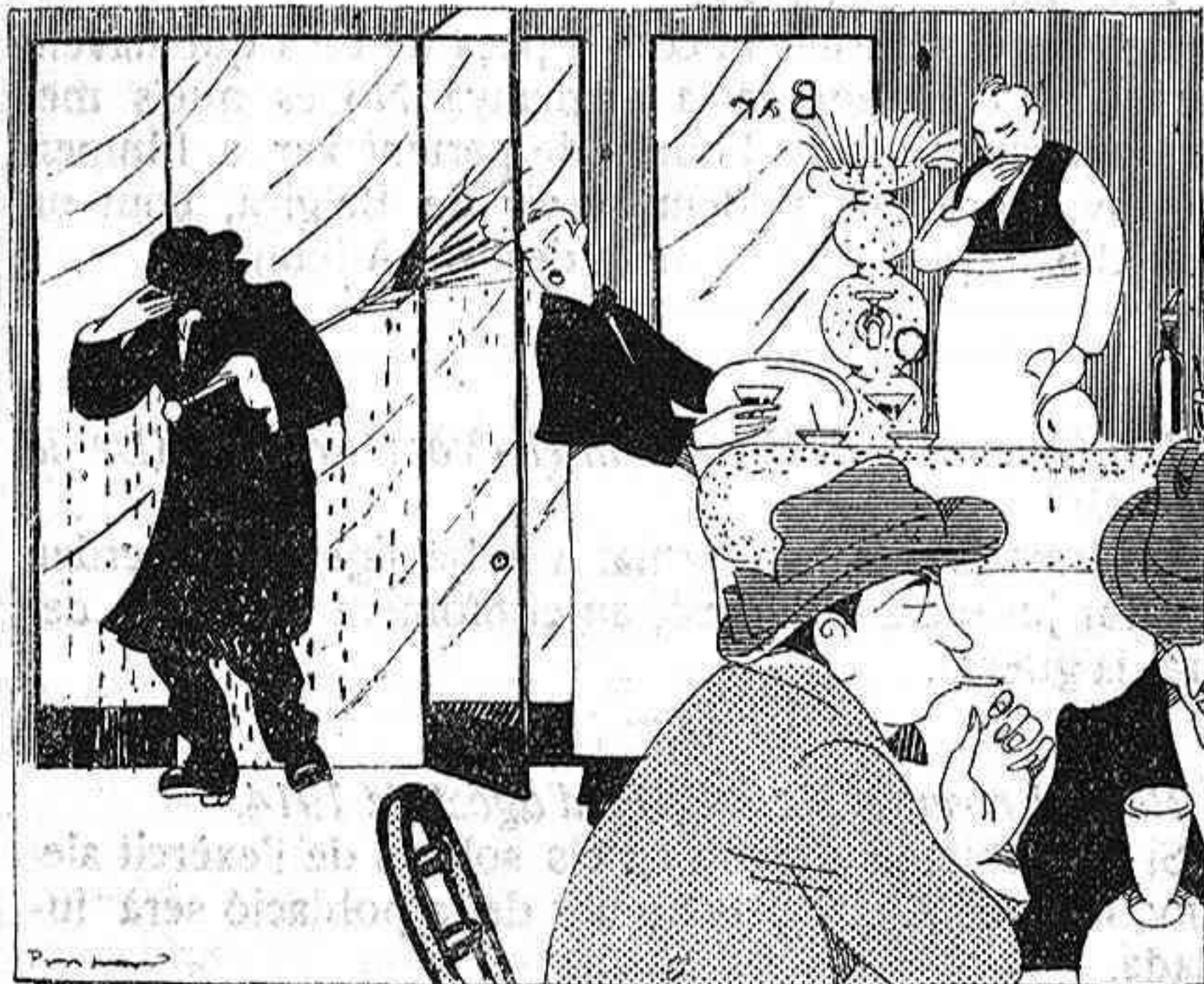
I començà una peregrinació que ja us podeu riure de la dels israelites pel desert, perquè al menys aquells trobaven, com nosaltres el cafè amb llet, el séu manà cada dia al despertar-se, i ella no trobava res més que terroços, rocs i alts i baixos, que si descendia a redolons, pujava treient la llengua.

Un dia, quan se donava per vençuda i s'anava a deixar esclafar per un carro al mig d'una carretera, vegé precipitar-se a sobre d'ella l'infant més crudel que imaginar-se's pugui. La granota hauria preferit un tigre; pot-ser per un tigre no s'hauria mogut, perquè aquests no mengen granotes, però per un infant, sí, perquè aquests els hi donen torment. Quedem, doncs, en que la granoteta feu un salt i fugí. Corrent, corrent, corrent, anà a raure sota una cova natural meravellosa.

ENCARIMENT DE SUBSISTENCIES

—Vol una col, senyoret?
—Fugiu d'aquí!, que us creieu que menjo requisits per tot dia?

—Ja no'ls fem «cinc» de ví, que s'ha apujat.
—Ah, no?... Doncs beurem aigua, que la donen per l'amor de Déu.

—Perdoni, senyora, però jo quan tino un palpit a la vora se me n'hi va el cor i els dits.

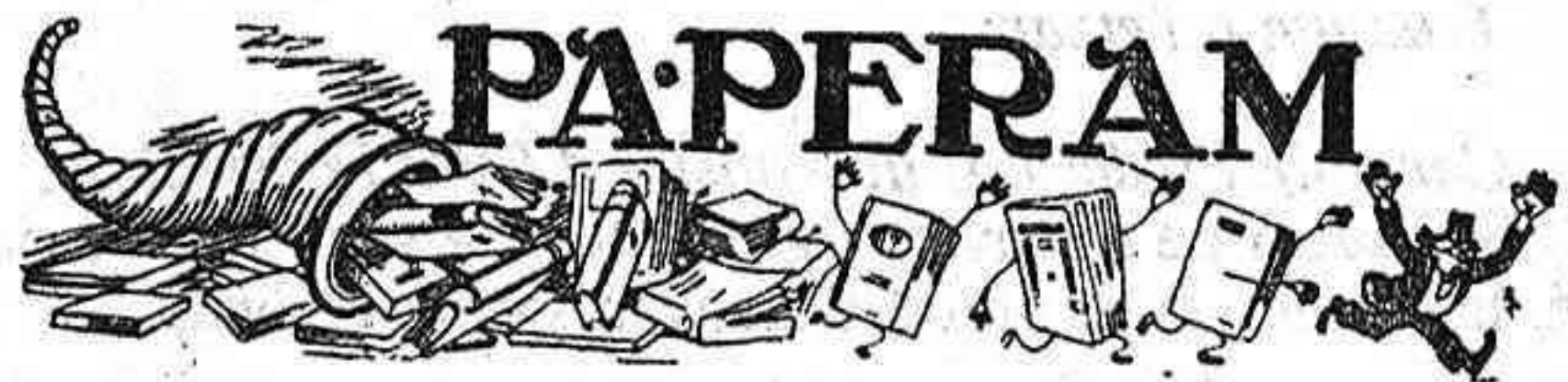
Una gran columna aguantava les voltes; aquestes eren fetes amb materials verds i vermellencs i del sostre penjaven uns fruits apilonats, més hermosos que les perles i que cap de les pedres que pugui vendre un argenter.

La granota notà que les abelles ne menjaven d'aquells fruits i no volgué ésser menys. Els trobà dolços i sucosos (el lector ja haurà comprès que estem parlant d'un cep), i en menjà molts, molts, tants com Noé.

I quan estigué tipa, no sabé lo que's feia, i començà a cantar i a riure sense solta i a dir males paraules, fins que s'adormí tota nua.

Al despertar se trobà davant d'un gripau gros que se la mirava, xiulant, i rient, amb uns ulls oberts i luxuriosos.

MONI

GOTES DE SANG, per *Josep Fradera*.—Esplais sincers i tendres d'un cor català ben patriota i ben entusiasta que's troba en l'emigració. El senyor Fradera sab sentir bé i s'expressa amb senzillesa i claretat, llàstima que en algunes de les composicions no hagi posat prou cura en la forma poètica, vestimenta essencial que no deu desdenyar cap conreudor de les muses. No obstant, per ésser el primer llibre, mereix l'autor tota mena d'encoratjaments. El volum es elegant i ben presentat.

ALLA VA QUE TRONA!, per *Pere Aldavert*.—En aquest fascicle contesta el veterà lluitador de *La Renaixença* a «Un viejo catalanista» amb motiu d'un article germanòfil que aquest insertà en *El Dia Gráfico* i en el qual l'al·ludí amb insistència. L'incident ha servit per a que tots els bons catalans i particularment els catalanistes sapiguessin a què atènyer-se respecte a l'opinió de l'Aldavert sobre la guerra. La professió de fè ha sigut dita ben sincerament i ha respost per complet a lo que del brau lluitador esperavem. L'Aldavert, sense desmentir per a res el séu passat polític, es declara amic dels aliats i vota per la llibertat dels pobles. Inútil dir que en la ben escrita rèplica, el *Viejo catalanista* del diari germanòfil queda fet a miques.

LA MUERTE APARENTE, per *M. Serra Bartra*.—Forma part de la biblioteca de Conferències Populares que publica el conegut escriptor A. Calderer Morales, i tracta dels coneixements científics per a evitar els enterraments en vida. El tema no pot ésser més suggestiu, i l'obreta creix en interès gracies a l'amenitat anecdòtica amb que ha sabut vestir-lo l'autor.

Aquesta conferència fou donada al «Ateneo Barcelonés» el dia 22 de gener del present any.

MEMORIA SOBRE'L FUNCIONAMENT DE LA BORSA DEL TREBALL DE BARCELONA.—En el follet que tenim a la vista s'hi descriuen detalladament tots els treballs realitzats per aqueixa benemèrita institució creada per la nostra Diputació Provincial, durant l'any 1915, el resultat dels quals ha sigut veritablement encoratjador.

PATRIA, FE I AMOR, per *Lluís Cutchet*.—Discurs presidencial dels Jocs Florals de 1876. Constitueix el fascicle 161 de la «Lectura Popular» (Biblioteca d'Autors Catalans).

LA MIRADA DEL CIEGO, per *Rafael López de Haro*.—Publicada en el darrer número de «Los Contemporáneos».

SEPT SCIENCIES

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Perquè no se'ns digui que no som neutrals, anem a copiar alguns conceptes d'alguns grans homes d'Alemanya. Sense fer-hi cap comentari, els deixarem parlar an ells mateixos.

Aquests mots alemanys, han sigut acoblats per l'abat E. Werterlé, antic diputat del Reichstag per Ribeuville (Alt Rhin), en un llibre substanciós que'ns arriba a les nostres mans.

Traduïm a l'etzar:

Carta de Frederic II al ministre d'Estat Podswill:

Si havem de guanyar alguna cosa essent homes de bé, ho serem; si és precis enganyar, serem malvats.

Proclama de Guillem II al Còs Expedicionari a la Xina:

No dongueu quartel. Sigueu tant terribles com els Huns d'Atila.

De les «Memories de Bismarck», pàg. II. Notes sobre el combat d'Hay:

M'anuncien que aquesta tarde han caigut en poder nostre mil cinc cents soldats! Uf! Llàstima que encare tinguem de fer presoners i no se'ls pugui fusellar immediatament.

De Nietzsche, en «Així parla Zaratrusta»:

Teniu d'estimar la pau, com un medi de guerra, i amb preferència la pau més curta a la pau més llarga.

Se sol dir que les bones causes són les que santifiquen la guerra. Jo us dic que la bona guerra és lo que ho santifica tot.

La guerra i la valentia fan coses més importants que l'amor al pròxim.

Consells de Mommszn als alemanys d'Austria:

¡Sobre tot sigueu inhumans! La raó no entra en un cervell tchec (eslaus de Bohemia). Lo que tem, són els cops.

De Gumplowicz, sociòleg austriac:

La guerra és una necessitat natural. Les societats humanes no tenen consciència. Tots els medis són bons per a lograr lo que's vol.

Del Professor Lasson, sobre «La guerra i l'Ideal de la cultura». «Sobre els neutrals»:

El dret a l'independència, no és un dret innat en un poble; aquest dret té de guanyar-se'l amb grans treballs. Un poble de cultura enlairada, però d'una cultura poc

favorable a la concentració i a l'acció militar de l'Estat, deu, de justícia, obeir al poble barbre, que tingui una organització política i militar superior.

«De l'independència i dels tractats»:

L'intervenció an els negocis dels altres, és un dret que sols està limitat per la força que tinguin... els altres.

Si l'èxit està assegurat, no sols és una justificació, sinó que pot ésser un deure del mateix Estat.

Planament es confia el feble de l'inviolabilitat dels tractats que li asseguren una existència miserable. Però per això hi ha la guerra, per a mostrar-los-hi que un tractat pot resultar dolent, pel canvi de les circumstancies..., etc.

Del Dr. Hasse, catedràtic de Leipzig:

La moral de l'amor al pròxim, que entre individus es pot admetre, no's deu tolerar entre nacions.

Del «Lokal-Anzeiger»:

Bèlgica ens perteneix com a peça de caça que havem mort. L'havem d'agregar a Alemanya. No és que's mereixi, aquesta CHUSMA, l'honra de pertènixer a l'Imperi alemany; però ens podem servir de Bèlgica, com un puny clos davant del nas de la deslleal Albion.

Del General Von Blume, an el «Vom Kriege». (De la Guerra):

Els tractats que han firmat els bel·ligerants, perden tot valor jurídic d'obligació, an el moment que s'ha declarat la guerra.

Bàndol posat a Hasselt, 17 d'agost de 1914:

Si els habitants tiressin an els soldats de l'exèrcit alemany, la tercera part dels homes de la població serà fusellada.

El General Von Vieber, al burgmestre de Wavre, 27 d'agost de 1914:

La ciutat de Wavre serà incendiada i destruïda, si el pago de la contribució de guerra de 3 milions de francs no s'efectua an el seu temps, sense miraments per ningú. Els ignocents ho pagaran pels culpables.

I, per fi:

Proclama del General Stenger, comandant de la brigada 58:

Des d'avui endavant, no es faràn presoners. Se'ls matarà a tots.

Es mataràn els ferits armats i desarmats.

Als presoners, an que sien unitats importants, també se'ls matarà. No havem de deixar, darrera nostre, ni una ànima viva!!!

«Aquesta ordre va ésser executada», diu el pacient recullidor.

Nosaltres, com havem dit al començar, no fem comentaris.

XARAU

TURQUES ASIÀTIQUES

—Noia, em sembla que'ls vuit-cents mil europeus
són a les portes de la ciutat.

—Per la meva part, que truquin!

LA GRAN NOTICIA

- Que no ho sabs, Claret?
- Què passa?
- Que'ls alemanys de Verdún han avançat sis metres més!

TELÓ ENLAIRE

S'ha produït amb motiu de la actuació de la companyia Guerrero-Mendoza un fet que, d'una vegada per a sempre, aclareix totes les variadíssimes i arreladíssimes discussions respecte a la crisi teatral. Decididament: aquesta crisi, enfront la companyia Guerrero-Mendoza no existeix. El públic omple cada dia el teatre, aplaudeix i s'entusiasma, malgrat el preu una mica alt de les localitats. Justament tot al revés de lo que estem acostumats a veure, que amb preus vergonyosament baixos, el públic se retreu. Hi ha doncs una raó més alta que la del preu en la desconfiança del públic i dit sia en son honor. Pensin empresaris i actors en el fet que hem registrat i davant l'espill claríssim i el noble exemple d'aquesta companyia gloria de la escena espanyola, treguin les conseqüències immediates.

El Duque de El, dels germans Quintero, és una reconstrucció plàstica de la Sevilla de fa un segle. Ajudats per la fidelitat obedient de la escenografia i pel bon gust i la munificència dels grans artistes del teatre, els aplaudits autors, han dut a termes de realitat una evocació del 1816 amb una cura detallista i minuciosa que, en força d'ésser encertada y viva, és, per si mateixa la primera i més forta virtualitat de l'obra. Lo demés queda a segon terme, com a fons, com a motiu decoratiu ple, no obstant, de galania. Hi ha en tota

l'obra com un dolç balanceig entre el drama i el sainet. Però, en cap moment una fermansa decidida. Jòc veleidós i amable a que els autors sens dubte han volgut sotmetre al públic.

Després de la gracilitat una mica intranscendent de *El Duque de El*, ens ofería la companyia Guerrero-Mendoza l'estrena de la obra en vers d'en Villaespesa *La leona de Castilla*. Els poetes, per raó mateixa de sa propia condició, son mestres i senyors de l'audacia; l'imaginació, corcer alat de son esperit, no troba valles, si la serenitat del pensador no sab matenir estretes les regnes. Aixís, el senyor Villaespesa, caigut per veleitats de sa intuïció poética, primera i més alta força de sa literatura, en els camps de la teatralitat, deixa fluïxes les regnes i no té aturador. *La leona de Castilla* és un compendi, lliure i deslligat, de tots els efectismes de teatre. No se'n desprecia cap dels possibles i àdhuc, amb la simpàtica ardidesa dels poetes, s'acometen els impossibles. Sortosament per a ell, en Villaespesa els ha pogut donar i els ha donat un ropatge digne i malgrat algunes caigudes que la massa facilitat ha procurades, l'estil poètic és a vegades enlairat i bell, remarcant-se especialment el cant a Castilla i l'elogi dels jardins de Granada.

Però, diguem desseguida que la veritable estrena, malgrat ésser obra coneguda, ha estat la de *La Malquerida*. L'interpretació que la companyia tota i en especial la meravellosa genialitat de la senyora Guerrero, dona a la forta obra d'en Benavente, foren per al públic una revelació de *La Malquerida*. I és que, en aquest art complex i noble del teatre que sols menyspreuen els que no són capaços de conrear-lo, és necessaria per a la gloria armoniosa del definitiu compliment

a compenetració exacta de dues intel·ligències i dos sentiments: la creadora i la interpretadora. I mai més que en *La Malquerida* que ens serveix La Guerrero, aquest doble miracle se compleix bellament.

Respecte a l'interpretació de les altres obres de que hem parlat, sols elogis podem escriure en justícia. L'escola de disciplina i estudi que és norma i llei d'aquesta companyia, (heus-aquí un altre exemple que oferim a l'estudi dels empresaris i dels artistes) produeix la bellesa dels bons conjunts acurats per la mestria d'una interpretació perfecta.

Queda amb això dit l'elogi de tots els artistes.

Però, de lo que fins ara hem vist, senyalarem més especialment l'interpretació de *Chimenea* per en Santiago, en *El Duque de El*, la del escocés per en Valentí i la del morisco per en Palanca a la mateixa obra, la d'en Soza per en Juste a *La leona de Castilla* i en aquesta obra citarem també al senyor Vargas que recità molt bé un romanç del tercer acte.

En lo que's refereix a la senyora Guerrero i al senyor Díaz de Mendoza, jo diria moltes coses i molts fonaments d'elogi si an ells mateixos no'ls hi pogués semblar carinyós apassionament. Però, en la consciència de tots els que'ls han aplaudit, estàn com a insuperables les creacions de la *Morisca* i del *Duque de El*, de D.ª María Pacheco i de D. Pedro de Guzman, de la *Raimunda* i de son marit. Afortunadament per a la bona reputació del públic i de la crítica barcelonina, sobre aquest punt no hi ha possible discrepància.

Amb *La leona de Castilla* debutà en Díaz de Mendoza, fill. Fóra ridícol parlar d'esperances davant d'una realitat tan forta i plena com aquesta. En Díaz de Mendoza i Guerrero és un actor complet que prest a la flama romàntica que l'ha fet triomfar en les enceses i fortes declamacions d'en Villaespesa,

té la ductilitat fisiològica necessària per a l'interpretació del difícil paper de *Campo de armiño* d'en Benavente, com el públic jutjarà ben aviat. Temps tindrem d'insistir.

No arriuem a temps de parlar de *Las Flores de Aragón* d'en Marquina (Eduard).

A «Romea», la companyia Plana-Llano ha estrenat *La luz de los ojos*, comedia en dos actes de l'Avell Artís. Es comedia d'una dolça finor espiritual i psicològica, plena de sutilitats. Estudi d'ànimes, callada vida que trascendeix a la llum en un minut d'adivinacions que el dramaturg ha estudiat i revelat amb rara exquisitat, plena de gracia.

Llàstima que la manca d'assaigs, molt necessaris per a tal obra, no permetés als excel·lents artistes de «Romea», oferir-nos una bona interpretació, com estem acostumats a veure en aquella casa!

L'obra agradà molt i l'Artís fou, en justícia, ovacionat.

FARFARELLO

SOLEMNITAT ARTÍSTICA.—Està anunciada per a demà, dissabte, a les nou i mitja, a la Plaça «Las Arenas».

Representació extraordinària de la famosa obra d'en Daudet *L'Arlesiana*, amb música d'en Bizet.

Acabarà la festa amb una audició, a gran orquestra, de les *Dances espanyoles* del mestre Granados.

L'Antoni Ribera és el director de tot això; així no cal dir que l'èxit està assegurat.

Amb la representació de les celebrades obres *El cor del poble* i *Gent d'ara*, tingué lloc diumenge passat, la darrera funció de la serie catalana que amb tant d'èxit ha vingut do-

A MALLORCA... E ISLAS ADYACENTES

—Encara hi veieu, bona dona?

—Mireu si hi veig, que d'una hora lluny veig que sou alemany i feu d'espia.

nant el benemèrit «Centre Autonomista de Dependents del C. i de l'I».

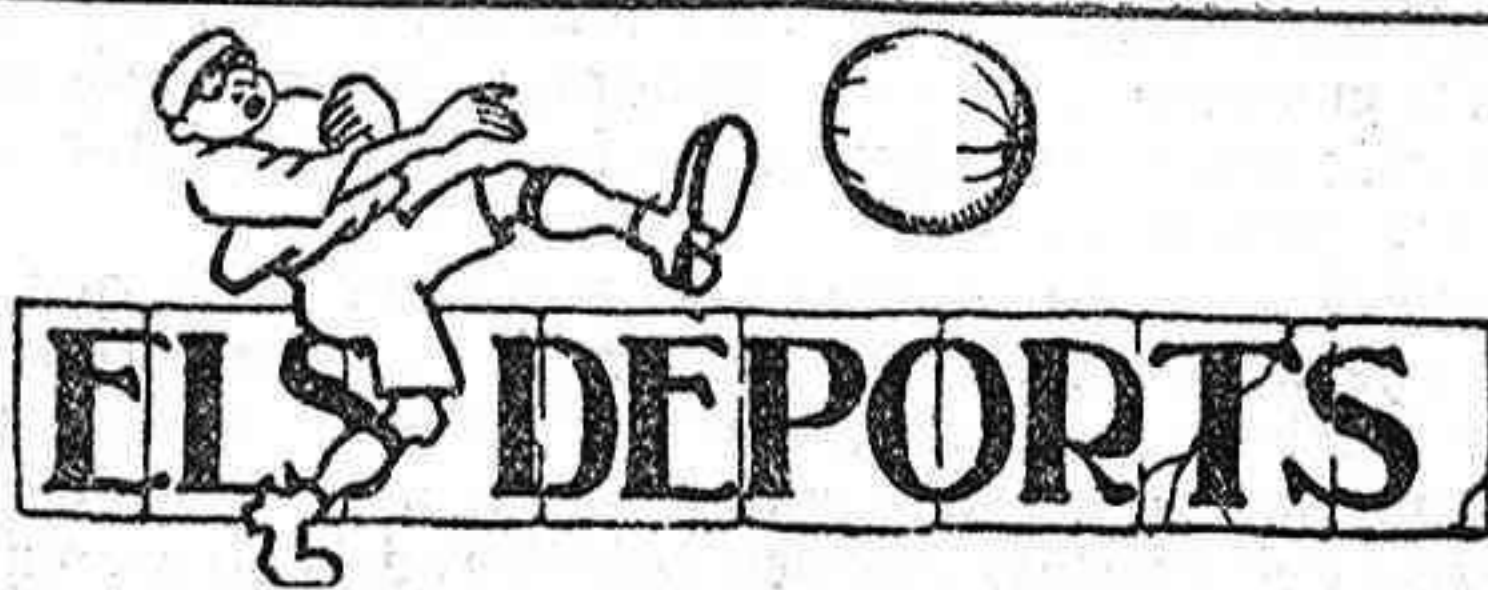
Cobraren molts i merescuts aplaudiments tots els artistes i en particular les senyores Baró i Mestres i els senyor Viñas i Sirvent.

Tots els aimants de l'art de la nostra terra fan vots per a que aqueixa brillant temporada de teatre català tingui aviat una segona edició.

ENVEJOSA

—En Xenius!... I què ha fet en Xenius?
Com a aficionada a l'art francès, me la mereixia més jo que no pas ell, la medalla!

Com cada setmana, hem de començar per parlar de foot-ball.

I hem de dir quatre coses d'aquests xicots del *Uni* que, tenint bons elements i bastantes simpaties, entre les quals hi ha les nostres, naturalment, se deixen guanyar ignominiosament pels de l'*Espanya* com succeí diumenge passat.

No sabem si tenen o no tenen ganes de continuar essent un Club de primera categoria, però sembla que no en tenen gaires, perquè sinó aprofitarien les ocasions que se'ls presenten per a guanyar punts del Campionat i no perdre'ls com ara.

De continuar aixís, els augurem un final molt trist, més trist que el *jersey* d'en Sampere, que ja ho és molt.

Es inútil que tinguin un Armet *Quinqué* que val molt; si no s'espavilen els altres, el *Quinqué* s'apagarà o guillarà i ho sentiríem.

Perquè tots són xicots de bona casa, simpàtics i ben educats, i fins i tot, elegants, (tots menys en Ribera que sembla un *indio*). Ademés saben jugar i tenen combinació, no carreguen (excepte en Malo), són científics fins a cert punt i un xic individuals, fins a cert altre. En fi, que no's mereixen el final que se'ls prepara i fins voldríem que aquestes ratlles els animessin a canviar de conducta i a entrenar-se de valent a fi d'evitar la *debâcle*.

Ja hem dit que els de l'*Uni* eren la gent fina. Doncs bé, els de l'*Espanya* són la gent, no precisament ordinària, no, però sí la classe *democràtica* en el sentit popular de la paraula. Exceptuant en Raich que té cara de *corrido* barceloní i gasta clenxa partida, els demés semblen tots de l'*Ostia*. Això no obstant, saben jugar i tenen entusiasme i amb aquestes condicions guanyen quasi sempre.

Que és lo que, en resum, passà diumenge, en què marcaren 4 *goals* per un tot solet els soldats d'en *Quinqué*, mercès, naturalment, an aquest xicot. Ara els de l'*Espanya* queden segons del Campionat, i a fè que s'ho mereixen.

Ahir, dijous, suposem que hi hauria algun partidet, però com que a l'escriure això no ho sabem, doncs, tampoc en parlem. Natural!

—Al Club de Natació *Barcelona* els nedadors continúen entrenant-se i continúa guanyant sempre en Berdemás, que és el *fenòmeno* de l'aigua salada.

Els bogadors també vinga a entrenar-se per a les regates de Pasqua que seràn *supers* segons diuen. Suposem que al Marítim hi haurà, amb dit motiu, *souper tango* o ball d'etiqueta i prometem anar-hi.

Nosaltres, també, vinga no anar a veure cap entrenament dels acuàtics, perquè volem guardar-nos tota la sorpresa pel dia del cop, o sigui, pel dia dels desenganys.

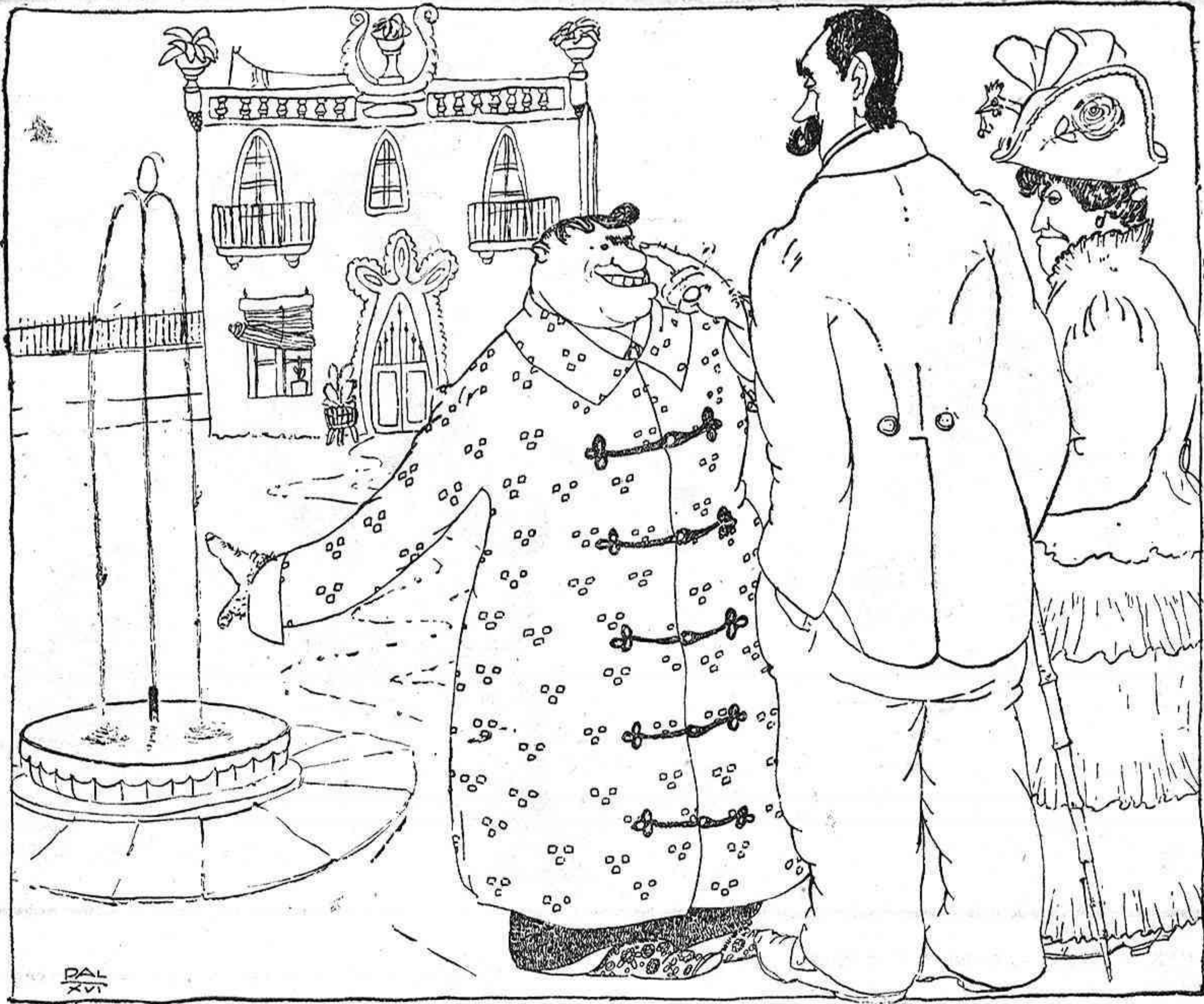
Si posessim confiança en tal o qual equip, després ens dirien que fem judicis *a priori* i val més esperar les patacades; a veure qui les reb.

—Els del R. Moto Club, ahir sortiren de Coll-Blanch començant la cursa Barcelona-Madrid-Barcelona en la que hi prenen part 22 corredors. Ja poden preparar-se les mules dels carros de pagès! no guanyaràn per sustos!

Celebraríem que s'acabés sense desgracies personals ni animals, car nosaltres som respectuosos fins amb la vida dels goços... mentres no facin nosa per les carreteres!

HIP

—No volia posar-hi la Venus de Milo, al surtidor?
—Sí, però totes eren sense braços, i ens vam decidir per l'ou com balla; és més alegre.

ESQUELLIOTS

Dos catalans il·lustres.

La setmana passada foren col·locats a la Galeria de 'Catalans Il·lustres de Cà la Ciutat els retrats del doctor Dou, i de'n Joaquim Maria Bartrina.

El ceremonial de rúbrica tingué lloc sense incidents.

Perquè en Bartrina era dels de casa, i perquè el metge Dou era un savi de debò, inútil dir que nosaltres aquell dia també vàrem estar de festa.

Per cert que al sortir de Cà la Ciutat vàrem sorprendre el següent diàleg.

—Com és que han trigat tant, a posar aquests homes entre els il·lustres?

—Oh, ja ho volien fer l'hivern passat, però com que havien d'anar a la galeria, fent fret, tenien por que s'encostessin.

Molt concorregudes s'han vist les sessions de l'Assamblea d'Arquitectes que han tingut lloc a Belles Arts.

No havem tingut temps ni humor d'enterar-nos dels acords presos; però si els senyors arquitectes no han acordat unàni-

mement el fusellament del seu colega senyor Falqués, ens sembla que no hauràn pas fet tasca profitosa.

Entre moneda falsa i *sevillana*, les cobradores de la Festa de la Flor varen recollir siscentes i pico de pessetes inútils, de les quals els pobres tuberculosos no se'n podran aprofitar. Això vol dir..

Això vol dir que, per desgracia, a Barcelona encara sumen molts més els tarats d'ànima que els tarats dels pulmons.

I que la cultura ens fa tanta falta com l'higiene.

Oi, senyor Mesa?

Hi han homes predestinats.

¿Mai dirieu qui és el primer que, sense conèixer l'obra ni saber lo que pensa el públic, ha vaticinat un fracàs a Barcelona de *La ciudad alegre y confiada*?

Qui havia d'ésser?

¡¡En Marsillach!!

Felicitem an en Benavente; és un bon auguri.

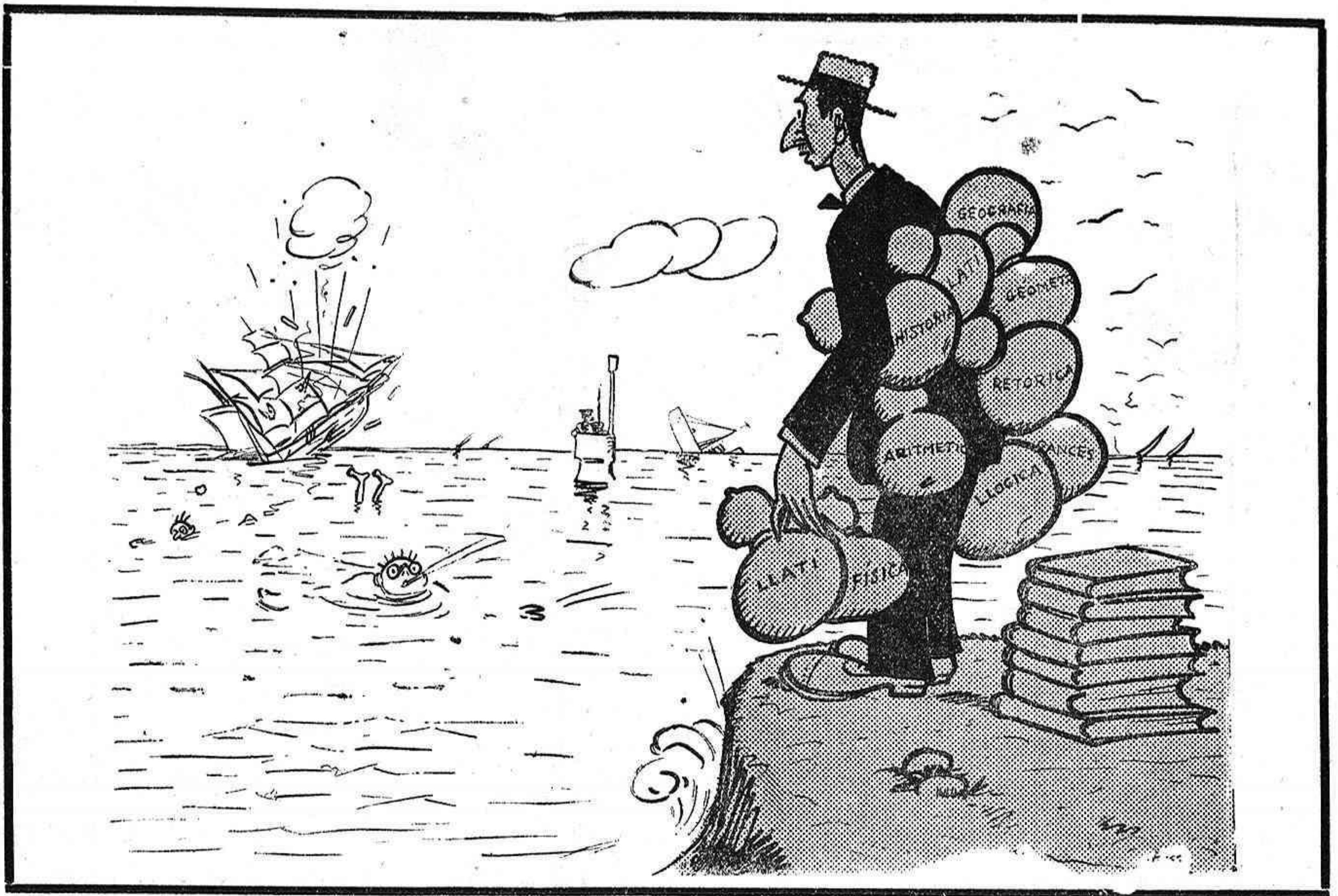
Un fet característic.

Se parla de la pròxima pau.

I sabeu qui són els més contents?

Doncs els *guerreros*, els germanòfils!

Es que ja comencen a tenir-ne prou!

UNS PER POC, ALTRES PER MASSA

L'estudiant.—Qui vol salva-vides, que me'n sobren?

Notes domingueras:

Ara la Banda municipal toca a la Plaça de Catalunya per les tardes de 5 a 7 en lloc dels dematins.

Les minyones de servei i els soldats *baturros* n'hauran tingut una grossa satisfacció

En Lamote, per a contentarlos vinga tocar *jotas*.

Diumenge passat varen començar amb la de *La Bruja* de'n Chapí. Pero en la banda hi faltaven la meitat de músics.

Es lo que deu pensar el director: «Para lo que es don Juan, con doña María basta».

I *don Juan*, aquí, són els burgesets dels diumenges a la tarda.

Un altre torero enlaire.

El pobre Malla, si's descuida, deixa les tripes al mig de la sorra.

Se veu que en la cèlebre plaça tot és *monumental*.

Fins les enganxades.

L'Ors ha sigut condecorat pels francesos.

Generosa França, que desprecia a sos enemics!

L'Ors ara ja cal que calli, perque si torna a parlar, li diràn allò que an ell li plau tant retreure:

¡ja us vam fer caritat una altra vegada!

No trobant medis per a estrenar són drama *Els emigrants*, a Barcelona, l'Ignasi Iglesias diuen que s'ha decidit a estrenar-lo a Tarrasa.

Segons diuen també, el propi autor confessa que'l séu drama conté la regeneració de Catalunya.

Davant de tot això, ens jurem no faltar a l'estrena.

Cap bon aficionat deu mancar-hi

En Cambó fou l'altre dia objecte d'una manifestació de *desagrado*.

L'home estava estranyat i pensava:

—Encara hem de fer un banquet més monstruós?...

En la seva conferencia del «Institut d'Estudis», M. Lucien Poincaré va llençar bastantes fiblades contra els alemanys.

En *Xenius*, que seia al séu costat, com devia anguniar-se!

Menos mal que acabada la cerimonia, l'il·lustre hoste francès va concedir al glosador de la «Veu» el *bobó* d'una distinció honorífica.

Ja ho diu la dita: «Per presumir, s'ha de patir.»

Horror! Llegim:

«Dos mil metralladores han col·locat els portuguesos a la frontera.

Davant d'aqueix fet tan *significatiu*, en Weyler ha dit que per precaució (?) Espanya hauria de mobilitzar.

Algun mal intencionat relaciona totes aqueixes coses amb la vinguda de tropes d'Àfrica.»

Vaja que avui el que no se *sensaciona* és per que no vol.

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

OBRA NUEVA

JACINTO BENAVENTE

LA CIUDAD ALEGRE Y CONFIADA

PESETAS 2

DICCIONARI

CATALÀ-CASTELLÀ
CASTELLÀ-CATALÀ

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom d'unes 900 planes, imprès sobre un paper
finíssim i intransparent, relligat amb pegamoid

900 planes, 2 centímetres de gruix!! Ptes. 10

NOVÍSSIMA

Ortografia Catalana

VOCABULARI ORTOGRÀFIC

Segons les Normes de l'Institut d'Estudis
Catalans i les obres i treballs dels millors
autors i filòlegs, ordenat i anotat per

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom

Pessetes 2

GRAMÀTICA ELEMENTAL

DE LA

LLENGUA CATALANA

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom tela

Pessetes 3

Edicions Populares d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 1
El místic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Mo- rera. (2.ª edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	> 1
El bon polloia	> 1
Monologs.	> 1 (Agotada)
La bona gent	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler)	> 1
El pati blau.	> 1 (Agotada)
El poble gris	> 1 (Agotada)
La mare. (8.ª edició). (Quinzè miler)	> 1
La «merienda» fraternal. (4. miler)	> 1
L'Alegria que passa.	> 1
L'heroe.	> 1
Llibertat!	> 1
La fira de Neuilly	> 1
Els savis de Vilatrista.	> 1
L'auca del senyor Esteve	> 1 (Agotada)
L'hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	> 1
La llei d'herencia.	> 1
Aucells de pas.	> 1

La intelectual.	Ptes. 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«alivio»	> 1
El daltabaix	> 1
El titella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge.)	> 1 (Agotada)
Port-Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció.	> 1
El pintor de miracles	> 1
La Verge del Mar	> 1
El despatriat	> 1
El triomf de la carn	> 1
L'illa de la calma	> 1 (Agotada)
L'Homenatge	> 1
La lepra.	> 1
L'Arma	> 1
L'envelat de baix	> 1
Glosari, per Xarau	> 1
El català de «La Mancha»	> 1
El pobre viudo.	> 1

LES EDICIONS AGOTADES, EN REIMPRESSIÓ

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravís si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

ELS MUSICS

Lerroux.—El teu instrument fa un sò molt rovellat.
Deu ésser de tant temps de no fer-lo servir.
Cambó.— Pitjor el teu, que ja ningú l'escolta.